

1 Samenvattend overzicht

Op een vergadering waar de standpunten dreigen te verharden, kan een voorzitter best zijn toevlucht nemen tot humor: de kans is groot dat er ruimte ontstaat die de dreigende dramatiek ontwapent...

Humor is geestverruimend en relativeert heel wat. Er ontstaat ruimte om alles wat meer in perspectief te plaatsen. Ook het geloof is daardoor gekenmerkt: ons leven wordt in een breder kader geplaatst. Mt. 6 is daarvan een goede illustratie: Wees niet bezorgd voor uw leven. Het leven is meer dan voedsel en het lichaam meer dan kleding. Zoek eerst het Koninkrijk...

Humor is bevrijdend. In humor vind je soms kernachtig een essentiële gedachte uitgedrukt. Een jezuïet die vlak voor de Sint Pieter in Rome staat vraagt de weg aan een dominicaan. Deze antwoordt: "Ik vrees dat u het nooit zult vinden. Het is gewoon rechtdoor." Je kan erin lezen dat je een vraag niet altijd met een eenvoudig ja of nee kan beantwoorden. Iemand anders leest erin dat je de ander pas kan bereiken als je bereid bent om eerst binnen te treden in zijn eigen leefwereld. In die zin is een grap nooit dogmatisch: je kan er soms een eigen interpretatie aan geven, maar humor is altijd juist. Humor reikt een veiliger 'waarheidscompas' aan dan ingewikkelde redeneringen...

Humor vormt ten derde een brug tussen het zeggbare en het onzeggbare. Het is volgens de auteur de meest religieuze betekenis van de drie. Als spreken onmogelijk wordt en het redelijk nadenken over het geloof tekort schiet, brengt humor het waarachtig mysterie te sprake. Godfried Bomans hanteerde humor als wapen om eigenlijk heel diepzinnig over religieuze onderwerpen te reflecteren. ►►► *Lees nu eerst de omschrijving van Godfried Bomans over humor in de tekst.* ◀◀◀ Kees Fens gaat daar verder op in. Hij zoekt naar de 'blijvende achtergrond' waar Bomans over zwijgt. Die ligt volgens Fens vaak binnen de mens zelf. Juist in de humor blijkt de mens op beslissende momenten *niet* de maat van alle dingen te kennen. Hij past het toe op de kerk: niet de dogmatiek, maar het mysterie is de maat. Kees Fens: *"Ik geloof dat humor de confrontatie met het uiterste aan ernst niet uit de weg kan gaan. Juist waar de grens van de ernst bereikt wordt en woorden – ernstige woorden – tekort gaan schieten, is daar de humor om niet voor de grens van het zeggbare halt te moeten houden."* Torfs besluit in een gesprek met kardinaal Tagle: 'Een katholiek zonder zin voor humor is een ketter'... Humor en geloof geven ruimte en zuurstof.

Humor kan preventief werken. Het houdt je geestelijk gezond. Geestelijke gezondheid is dan ook gebaat met een open blik die het leven en de wereld groter maken....

2 Methodische aanwijzingen

* Onder nr. 3 vind je een voorbeeld van wat Kees Fens schrijft: dat humor de grens van het 'onzegbare' kan overschrijden. Je kan dit best even doornemen met de groep nadat je de samenvatting hebt gelezen.

* Je kan daarna de diverse vragen bespreken. Zorg evenwel dat er voldoende tijd over blijft voor de laatste: de mop!

* Als je wat creatiever aan de slag wil gaan, kan je gebruik maken van een paar cartoons en kerkelijke moppen die ik onder nr. 4 opneem. Laat de cartoons een voor een rustig bekijken. Geef daarna aan iedereen de kans om te verwoorden wat er aan 'bevrijdend' door wordt opgeroepen... Idem met de moppen van Paus Johannes XXII die een Tweede Vaticaans concilie aankondigde nauwelijks drie maand na zijn aanstelling. Het is een publiek geheim dat heel wat curiekardinalen daar niet zo opgetogen over waren. Dat zal je ook merken uit de antwoorden van Johannes XXIII. (Het eerste Vaticaans concilie vond plaats in 1870 en werd eigenlijk nooit gesloten, daar de kerkvaders door de Frans-Duitse oorlog moesten vluchten...)

3 Humor die verwijst naar het onzegbare, transcendentie.

Het lijkt wat theoretisch wat Fens schrijft, maar dat is het zeker niet. Torfs geeft het voorbeeld aan van de hemel als rijstpap eten met gouden lepeltjes. Ik wil een ander voorbeeld geven om te concretiseren dat er na het denken, spreken en redeneren over het geloof ook humor kan zijn die in staat is het derde op te roepen: dat wat ons overstijgt, het transcendentie, God, het hiernamaals. Hier mijn voorbeeld: Als je in een discussie over 'Is er nog wel iets na de dood? En wat is de hemel?' relativierend en weifelend hoort zeggen: "Er is nog niemand teruggekomen om het ons te vertellen" en een ander zegt; "'t Is omdat het er zo goed is'", dan moet je toch even glimlachen. En als je dan zegt: "Een kind vertelde mij enthousiast: 'Ik weet wat de hemel is: Daar mag je op Gods schouder zitten...'", dan voel je hoe humor het onzegbaar transcendentie oproept...waar wij het vermoeden van koesteren.

4 Cartoons en moppen om te bespreken

Wat zegt jou deze humoristische uitsspraak van Johannes XXIII?

Het gebeurt dikwijls dat ik 's nachts wakker kom en begin te denken aan de ernstige problemen in onze wereld. Dan denk ik: "Ik moet het eens aan de paus vragen." Maar als ik wakker word dan herinner ik mij dat ik zelf de paus ben.

Een hooggeplaatste Vaticaanse prelaat zei aan Johannes XXIII dat het "absoluut onmogelijk" was om het <Vaticaans Concilie in 1963 te openen. "Fijn," antwoordde deze, "dan openen wij het in 1962". En hij deed het! (*Weet dat de tegenstand in 'Rome' groot was!*)

Toen hij een hospitaal ging bezoeken vroeg Johannes XXIII aan een jongen wat hij wou worden als hij groter was. Deze antwoordde ofwel politieman, ofwel paus. "Als ik jou was zou ik gaan voor politieman," antwoordde de paus. "Iedereen kan paus worden, kijk naar mij!"...

Niet lang nadat hij tot paus verkozen was, was Johannes XXIII (wat anoniem) in de straten van Rome aan het wandelen. Een vrouw in de buurt zei tot haar vriend: "My God, hij is zo dik!". De paus had het gehoord en keerde zich om. Hij zei: "Madame, ik kan je troosten met de gedachte dat het pausconclaaf niet direct een schoonheidstest is."

Aan een journalist die hem vroeg hoeveel volk er in het Vaticaan werkzaam was, was zijn antwoord: "Ongeveer de helft".

Aan een kardinaal die er zich over beklagde dat de verhoging van het salaris van Vaticaanse medewerkers met zich mee bracht dat ze evenveel verdienden als een kardinaal, antwoorde de paus terloops: "Die werkman heeft twee kinderen. Ik hoop de kardinalen niet."

Wat roepen deze cartoons bij je op? (Eén na één bekijken en bespreken.)

(Welkom in de kerk. Dit - je hersenen - zul je er niet nodig hebben!)

4 Suggesties voor een gebedsmoment

(Breng mee: Jonaverhaal O.T.; de cd 'Door de wereld gaat een lied. Deel 2)

4.1 Leid even in: Dit gebedsmoment is opgebouwd rond een 'humoristische' passage uit het boek Jona: *de nood aan bekering van het volk ... en van Jona!*. Jona moest naar Nineve de boodschap brengen dat zij zich moesten bekeren. Nadat hij geprobeerd had te vluchten, maar God had hem bij de 'lurven' gepakt en overboord laten zetten op het schip, moest hij wel richting stad trekken. Tot overmaat van ramp (!) ging het volk – met de koning op kop - wél aan het vasten, zodat God de stad niet kon vernietigen! (Wat Jona heimelijk wel hoopte.) Als hij dan ook - gereed om de vernietiging van de stad

te schouwen - in de schaduw van een ricinusboom in de brandende zon zit overkomt hem iets heel ergs (!). Een worm knaagt aan de wortels van de boom die verdort... Jona komt in de schroeiende zon te zitten: zijn bevoorrechte situatie om de ramp te aanschouwen is voorbij. En dan geeft Jona volop gas naar God toe... die hem fijntjes op zijn plaats zet. Dat hoor je straks in de Bijbellezing.

4.2 Zing het lied Z.J. 527 (DDW 2/ 8) Bekleedt u met de nieuwe mens– tekst in Zingt Jubilate (het boek meebrengen of aan iedereen bezorgen).

4.3 Beluister het slot van het boek Jona: 4, 1-10

4.4 Voorbeden aansluitend op enkele prikkelende Bijbelwoorden

(Laat *elke* voorbede door 2 verschillende personen voorlezen. Zie het verschil: cursieve en gewone tekst. Telkens zingen we tussenin ‘*God U bent liefde, bron van het leven*’ (Taizé). De melodie ervan kan je beluisteren op <https://www.youtube.com/watch?v=pnCojB7sW2o>)

a “Is er wel reden om zo nijdig te zijn om de ricinusboom?”

Geef ons een oprecht hart dat zich niet boven de anderen stelt en dat zichzelf onder Uw woord gaat plaatsen.

♪ **God U bent liefde, bron van het leven.**

b “Voor een kameel is het gemakkelijker om door het oog van een naald te komen, dan voor een rijke in het koninkrijk van God.”

Geef ons de openheid en de eenvoud van paus Johannes XXIII

♪ **God U bent liefde, bron van het leven.**

c “Jullie slagen er wel wat in om te interpreteren wat er gebeuren zal als je zwarte regenwolken ziet opkomen, maar de tekenen van het Koninkrijk ontgaan jullie...”

Geef ons de gevoeligheid en de scherpheid van hart om tekenen van uw aanwezigheid en uw koninkrijk op het spoor te komen.

♪ **God U bent liefde, bron van het leven.**

d. Jullie ruziën over wie de grootste zal zijn in het koninkrijk. Maar ben je wel in staat om de lijdensbeker samen met mij te drinken?

Geef dat wij ons niet stellen boven de anderen, maar de weg van het stervende zaad te volgen of van de knielende voetenwasser.

♪ **God U bent liefde, bron van het leven.**

4.5. Tot slot eventueel het lied uit 4.2 hernemen.

Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be